Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕТАН ДОЛАМ

СОВЕТСКИЕ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз | ШОЛТТА, 25 июнь, 1977 шу. | № 76 (5743). | Мах 2 кеп.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР КОНСТИТУЦЕ ПРОЕКТ ОТТАЯРА ЙОЛА КОМИССИ ВIАШАГIЙОЛЛАРАХ БОЛА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМИН СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч - Гiалгiай Автономин Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето СОЦАМ БУ:

Нохч-Гiалгiай Автономин Советски Социалистически Республика Конституци проект кийчъера комиссе кIаштийнаш ухх составаш:

комиссе председатель:

Власов А. В. — КПСС Нохч-Гiалгiай обкома хьалхара секретарь;

комиссе членаш:

Лабастов И. А. — Нохч-Гiалгiай АССР юстице министр.

Ахматова Р. С.—Нохч-Гiалгiай АССР писателий Союзе правлене председатель;

Байбулатов И. К. — Нохч-Гiалгiай АССР Министрий Совета председателе заместитель;

Баматгириева М. Ш. — КПСС Нохч-Гiалгiай обкома пропаганда секретарь;

Безуглый Д. К. —«Грозненский рабочий» хлаче газета редактор;

Бобов С. М. —КПСС Ногайскийн районе хьалхара секретарь;

Бойкерев В. И. — Нохч-Гiалгiай АССР Министрий Совета председателе заместитель;

Белиев О. С. — профессионалыгийн союзий Нохч-Гiалгiай областной совета председатель;

Бексултанов Ж. — «Тишмашь» хлаче арганан завода сборщик, СССР Лаьмхьарчен Совета депутат;

Бекоев Х. Х. — Нохч-Гiалгiай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо председатель;

Бузуртанов М. О. — КПСС Нохч-Гiалгiай обкома секретарь;

Дзагиев Т. М. — Нохч-Гiалгiай АССР Министрий Совета председателе заместитель;

Дмитриев В. И. — КПСС Нохч-Гiалгiай обкома организационно - партийн балла отдела заведующий;

Дорохов М. А. — КПСС Нохч-Гiалгiай обкома секретарь;

Кагерманов А. Д. — КПСС Урус-Мартановскийн районе хьалхара секретарь;

Керимов М. М. — кIаьнгашой депутат Ачхой-Мартановскийн районе Совета исполкома председатель;

Комуловский С. М. — Нохч-Гiалгiай АССР Министрий Совета председателе хьалхара заместитель;

Магомадов Я. Д. — КПСС Нохч-Гiалгiай обкома секретарь;

Махмудхаджиева Т. У. — ВЛКСМ Нохч-Гiалгiай обкомо хьалхара секретарь;

Пременский Н. Я. — Нохч-Гiалгiай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо секретарь;

Ратуратова Ю. Л. — академика М. Д. Миллионщикова цIерагIча Къаьлгаьна Шеча Бийрихка орденан Грозненский механоийн институтан ректор;

Рясов А. Н. — Нохч-Гiалгiай АССР прокурор;

Салаханов Р. А. — Нохч-Гiалгiай АССР лаьхьа тIаьхьаьнна комитета председатель;

Семенов Н. М. — КПСС Грозненсан горожской комитета хьалхара секретарь;

Сиразутдинов С. В. — Нохч-Гiалгiай АССР Министрий Совета председателе заместитель;

Сорокин В. А. — «Грознефть» хлаче арганан завода генеральн директор;

Табаканова В. Г. — КПСС Шелковской районе хьалхара секретарь;

Умхаханова М. С. — «Грозный» хлаче совхозе ворхIа, Ленинский комсомолан премии лауреат, СССР Лаьмхьарчен Совета депутат;

Всмурзиев Ш. Х. — бурунтохара болечIа Малгобекийн управленин бIаьрга тоьхьаьнна бурунтохара деттачча контора бурунтохарг, СССР Лаьмхьарчен Совета депутат;

Нохч-Гiалгiай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо председатель

Х. БОКОВ.

Нохч-Гiалгiай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный,
1977 ш., 22 июнь.

БАЬЦАДААРАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМАШ

Тоьхьа ха я Шалинский районе Ленина цIерагIча колхозе теплицашка ваьнна ваьнарашца кхеду. Уьйх юбилейн шера 47 теплицашка нарсан кIеннаш я Умар Салмана кулгалдер бригада.

Сийлахь - бокъонча Октябра 60 шу дIаьрга сийна къаьстарна вахте я эта тIетIеIа болх бен ца хIаьвз хIаьн леладеллер. Цар дош денвад 165 тонн марсаш паччахьаьнгенга йоьхка, ваьнн 144 тонн болаш.

Ши кIаьрга совгIа ха я колхозе теплицашка иьхедь ваьнадерзан паччахьаьнгенга доьхкиййола. ХIаьнаьо 40 тонн гергга марсаш энтосовнительн пункташка дIаьхьийлий.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ДОКУМЕНТАШТА КУЛГАШ ЯЗДАР

22 июне, Рамбуйерча Дворене торжественни кIаьнгера йоьхка, яздир советско-французски документашта.

КПСС ЦК Генеральн секретарь, СССР Лаьхьарчен Совета Президиумо Председатель Л. И. Брежневан Франсийн Республика Президиумо Э. В. Жискар д'Эстэнан кулгаш яздир:

Советско - французски Декларацин;

Советски Союзан Франсийн дуьнен кIаьлчарна кIаьнгера кIаьнгерийн кIаьлдаьр хьалхьаьлла кIаьнна ваьнаьнна;

Ядерни герз дIа-ьхьа ца лардийтIарна дуьхьалерча Советско-французски Декларацин.

Иштта кулгаш яздир Советски Социалистически Республикан Совхзан правительствиан Французски Республикин правительствиан кIаьнгера транспорта дахьхе цIаьнна хьалхьаьгаран Советски Социалистически Республикин Совхзан правительствиан Французски Республикин правительствиан кIаьнгера ваьнаьнна.

Цу дийнахьа кулгаш яздийна экономикан промышленностен дахьхе нтт шера советско-французски цхьана хьалхьаьгара программаш долчу протоколаш.

Цунна кулгаш яздар шоьй правительствиана сенача бонхьаьвсех СССР дахьхьара торговле министра Н. С. Патоличевен Франсе дахьхьара торговле министра А. Россиен.

Уж кулгаш яздеш цига дIаьгар:

Советски обгIонтьхьара — КПСС ЦК Политбюро член, СССР хьалха международнийн гIулакхий министр А. А. Громыко, дахьхьара торговле министр Н. С. Патоличев, гражданийн авиаце министр Б. П. Бугаев, Франсийн СССР посол С. В. Черненко, КПСС ЦК Генеральн секретарь помощникашца А. М. Александров, А. И. Блатов, КПСС ЦК Дуьнен хьалхьаьна хьехьарна отдаьлан заведующе хьалхара замо-ститель В. В. Засланн, ТАСС генеральн директор Ю. И. Замятин, СССР хьалха международнийн гIулакхий министра заместитель А. Г. Кобулев, СССР МИД коллегене член Ю. В. Дубинин.

Французийн оьгIонтьхьара— премьер-министр Р. Барр, хьалха международнийн гIулакхий министр Л. де Гиренго, премьер-министра воьнарна экономикин финансийн бIаргучча бокъон министр Р. Будел, дахьхьара торговле министра А. Россиен, СССР-ера Франсе посол Б. де Лесс, хьалхьаьнна деша воьнарна президента советник Ж. Ф. Лека, президента дипломатийн советник Г. Робен, президента советник Ж.-П. Дюте, МИД-а экономийн департамента директор А. Фромаж-Мерис, экономикан финансийн министрстве арахьара экономийн бухьаьрийн управление директор Ж. де Морель, МИД-а европейсийн отделан директор Ж. Андриана. Документаш кепийашца тIе ярадоьа.

(ТАСС).

ЯЛАТ ЧУЭЦАШ ЛАТТ

ХIАРА САХЬАТА КХОМБЕШ

Сунженсийн районе Ленина цIерагIча колхозе гурахьа вIаьдийна дуьхьа ялат да: 620 гектар тIе, 259 гектар мухх, 36 гектар кеп. Из дерриге бергат, цIера бургера кIом бен, ловдаьча хана чуьхе лата бе колхозе кхин ялдеррашца.

«Кехат латтича IIIера сеьхьтах пайда эца» яьхча лелвазIа дIаболабаьо механизаторийн кIиннарс. Хьалхарна гергга тIера мухх хьаьла бокъо елар коммунистан Эльдуьаев Исас кулгалдева звеноне. Из зоно латт кхеь сагал, Хьалхарча дийнахь сменийн норма хьоьвчийнен 12 гектара тIера мухх хьаьна карийдаьлер Къаьлгаьна ЦIета Байрихка орден лаьстен сеьхьтен комбайнера Кавлен Кавала. Цунна сюртаьн ялат хьаьхар Эльдуьаев Исас, Жаьвен Iумарер.

— IIIера гектара тIера соьлдкарчуьн цIаьн центнер дуьхьалгIо йолаш, 30 центнер мухх чуьнг дага да тIе, — йолх агронома Далаев Адама. ХIаьта ши йоьс поьстаьтал дергдаьн тIерс да тIера комбайна тIе, ялат чуьнг хана бергга ших тIе а бохьийтергIа.

Катиров Хьусена кулгалдера шоьлларгIа звенона чубоьтIа бокъоьа опыт йоьа комбайнерийн Катиров Баудин, Мадиев Мухьмад, коммунистна Жаьвена Хьаьо. Ши звено шоьллаьн социалистически кIиз яьшаьл ялат ма-мота цIенагIен сихдIен чуьмаьр дузьа.

— Уьш шера хьуьнаьн чуьрбаьсе аттагIа хуьрсен, ловдаьрча боьлаьмашца ехьа да сеьмн машиншца тоьал доьалдаь, — йолх А. Далдева.

Дийнахьера норма 15 тонн йолаьлц. 18 тонн мухх хьаьтта лIаьхьу шоферн Абубакаров Мисас. Ишшта ферме болх бу лаьрстаьнца ялат Элахонов Бахьа, Целоев Сайд-Мухьмада, Алиев Iмарна.

КIиннерс дикагIа дIаГIорбоьлаьн хьаьвзаьн ваьшIехьаьвлий указаш.داгдоьхьаьн цIе ялыча ш йоьс поьстаьтал дергдаьн тIерс да тIера комбайна тIе.

Агрегаташца пахладаьгIа болх бийтьйна а ваьшIехьаьвзийна колхозе кулгалдоьна. Цу гIулвила кийчьйьл «техника». Цу тIе болх бен ца Гайтамиров Мухьмад — боьхна оьшу бола механик. Комбайна а моьлаьгIа мешина ехьа из сеьхьтоне хоьрдолаш бе техника дика боьаьн воьа сварник Мелиев Рамзан, слесарь Алиев Мухьмад.

Уьш беситтохаьмча хана цIера минута хьуьнат да дезийнен хьетаьлеш да поьвранн Кемаева Мелиматн Iаьмхьаьдева Iаьмен. Кхаьн тIе хаьнаька кIаьчн баьх пир механизаторашца.

— Муьчч чийнен — болаьмашца кхеьн тIера тIе дIа а хьыьхьа лаьтта оьхаргда. Колхозе механизаторийн лаьрхIа цу кхаьна мошина доьмьарн лаьрхIа дIаьжIаьн зIбе.

КIаьнкара баьхьан доьнтIаьна тайнера дIаГIорсийн ваьнаьнна лаьхьара шера соьлдкарийн — Уьйна тIаьмойийтаьн ишшер тIе бригаделча болхоьна кергача Конституце проект,— йолх М. Мисербиева. — Цу доьхьисте тIера хьаьковстаьг бийнен бен ца 11-на статьяг тIера да дешнаш «Колхозийн кIаьчча кооперативийн организацийн пер объединенней довлалле в производства сравстаьнн цер устанной декларации чаьхдаьлера тIулаьг деш йола ялх тайпа пиуцийтеьн. Колхозийнчара лаьхьа мах боьаьнн йаьлаь ца боьаьнн дезаьр кIаьрна тIаьмойийгIу. Паччахьаьлгенна гIо ду колхозийн - кооперативийн довлаьцца дагIайолларн паччахьаьлгенна ну гаьгIийнарн.» Цу лешашца хьагойт колхозийн захар тоьхьара мел йоьхсу, ю Коммунистическийн партеь Советски правительствийн. Из кхета а деш ялх ваьнаьнна.

Ялдаьс ГIаьдыьгенн ма-хьуьнаьн дикагIа хьуьнаьн чуьнг «IоьгIо» ыьй оьхха.

Сийлахь-бокъонча Октябра 60 шу дуьхьа уьш юбилейн ворхIа сийна йолаьоьо тIаьмойийн социалистически декларации эйнича деш. Цар лаьрхIа ваьнн 200 йолаьш — 250 тонн гIа, ялаьн 150 йолаьш — 170 тонн мухх паччахьаьнгенна дIаьвлаьа.

ХIаьта хIаьнн чуьнгча хьуьнаьнгIа хьежача гуш да лаьрхIар кхоьчийнен ворхIа карагIдархьаьр.

М. ЦУРОВ.

Суртаьн тIе: хьалхарчуьн тIе Сунженсийн районе Ленина цIерагIча колхозе ялат чуьнгаьн да. ШолаьгIчуьн тIе ворхIаьнгенна ваьтеьлаьр Сунженсийн районе Ленина цIерагIча колхозе бригадир Мисербиев Мурадин комбайнер Кавлев Кемаьла.

И. ПЛИЕВА суртаьн.

Тахан—Ерриговскийн комсомольски субботник

ХIАРАНЕ ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАРГДА

Районе комсомолыгIийн кагIрхошен рацца хIинна тIаьмойийн 25 июне комсомольско-кагIрхой субботник да хьина ВЛКСМ ЦК VII кIеннуьн бен сеоьгIа.

Дукха ха йоьшдаьл хIинна ВЛКСМ районе «бюро дийцар: «Ерриговскийн комсомольскийн - кагIрхой субботник дола доьш, субботник чаьхдаьккхаьра хьаьшш хуьрг-йола районе штаба состав тIоьгIийнарг. Цунна хьалхьаьйийн тар ловдаьнарна комсомольскийн организацийн секретарш, КПСС районе, профсоюзийн кIаьчча общественийн организацийн вожаьнаш.

Субботник дар районе ваьнийча иезен меаькарашен кхоьбаьлен тIулаьг да. Колхозашца, совхозашца, промышленни предприятешца, кагIрхошца болх иеа бечь моттигашца шерра хийчо ыьй Ерриговскийн комсомольско - кагIрхой субботник дика чаьхдаьккхаьра. Цу дийнахьа маесане а цIьхьаьрга хьинаре кхаьзегарга 37 комсомольскийн а кагIрхой коллективашца. ВЛКСМ ЦК соцаьм ягара хьаьхьа хьалхьаьгIа «Асинский» совхозе комсомольцашен кагIрхошен. ВЛКСМ комитето шерра гуьлъийна засеьдане белгалдар хIара комсомольцашца, кагIрхочуьн дикагIа. Субботника доьхьашкой бакъо ваьнийна оьсор деш, гурийн боьлаьн гулбеш хуьрга. Цу дийнахьа болх бен хуьрга кергда вIашIьсьелла мошца доьхьаьрш кийчу комсомольско - кагIрхой бригада. Субботник доьчча дийнахьа 50 тонн мелиоратIа йоьшш сеьаж кийчьйьл хIинна.

Юрийскаьмга техникуме дагIарцца лецарш шоьшш цуьнгахьаьнна хьаьа дагIа лоьаьнарга шоьш шефийн лелаьеьа комсомолыгIийн ваьнаьнна. Цигаьш хьаьлеча, оьсар деча, общественна пайдаьна долх ялх тайпа бакъонг деча.

Ерриговскийн а, лецарашца субботник дика дийнахьа йолоьаьнна, совхозашца, лецарийн производственийн бригадашца болх бергга, инсолиитен ремонт ечь, парка гонахьара моттигашца хьаьшш тоьечь. Чишш ьыьш. Механизатурца гуьлъеча ялхьа лоьаьнарга.

Ерриговскийн комсомольскийн кагIрхой субботник доьхьа лоьаьнарга районечу 7 заьр сеоьгIа хIинначча сагеш йолоьн. КагIрхой хьинареча къахьегарно хьахьоькарга КПСС ЦК майскийн (1977 шу) Пленума решенеьн, СССР кадеча Конституце проект цар массане а цIьхьаьрга къахьаьгIа ехьар.

А. СИННИПОВ.

ВЛКСМ Сунженсийн районе хьалхара секретарь.

ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА

Сийлахь - бокъонча Октябра 60 шу дуьхьа деана толамаш кхаьхьабгар дуьхьа шерра социалистически яьх, а боьаьнгаьнь хьахьегаш да «Малгобекийн виноовхоза болхьой. Цар бутт йистебоьлаьн ду ваьнаьнна Октябра 60 шу дийнахьа хIинна. Цу ваьнаьнна а ер 1400 центнер совгIа шера IIаьсаьн Тальгенна ву болаьна нурийн говарна ферма болхьоьгIа.

Уьш деношка газета тIе хьаьтта кранынарна хьоьрчча Конституце проекто хьа а боьаьнгаьнь хьаьлаьр эйнен хьаьлаьр. Ер ду шу чаьхдоьлаьш планаш совгIа кIаьнна а 400 центнер шера паччахьаьнна хIинна дерзо! цIе.

М. ДАСКИЕВ.

СУХАЛБЕ ДОАКЪАР IАЛАШДАРА

Рейд

Доькъар Iалашдаран мел йоьхко ю хьожаш хилар тха газета рейдан бригада уьш деношка Назранийн районе цхьаьнна йолаьна.

«Назрановскийн» совхоз. Цу боьаьнне планаьгIа 1760 тонн йоьл. 2000 тонн сеиж. 400 тонн бакъвоьл интенсивнийн хьоьр IIаьлаьце деанаш да гурахьа дIаьйийначу культуреш, ярий тIеьнаьнчен лаьрхIа дIеийначеьн бакъвоьл. ХIаьта мишта кIоьнийн ду на доькъар цу совхозе?

Тхо хьинаьча дийнахьа IIалашдаьр 569 тонн сеиажн 63 тонн бакъвоьл интенсивнийн хьоьрг мара дицар. ХIаьта цхьаьйолче районе дукъаргIочча боьхаьнаьн сеиажн IIалашдаьр шера планаьн дикаьа тIеьхIочачаьнгIа дIаьр дагалаьлучча гуш да цу совхозе сеиажн кIиннаьра бадгаьн гергга ю мелиьта. ХIаьта ялтах жунна мишш а дан. Из кхеьла кисирех IойIкла мара ю.

Цу кхочачаьнгенна балаьнаьш гучадоьзаш:

— ХьогIена хьалаьна чIоьгIа новкъарло ю тхона доькъар IIалашдеран, мисаьл, ешш хьекха лицерена йоьхьаьнарга хьежаш ду доькъар. Цу тIеьхьаьгIа ва шоьлаьгIа йоьхьаьлаьлца кхеьа а доьгIа дийлхар, — вIаьнр хIинна совхозна директор Дзейтова а.

Баьхьар баьх пиаьа деаш, уьх тIехьарча хIаьн кеч-мастера йоьчан хуьл районне. ХIаьца а уьх хана хIара шера хIаьна хьалаьн ваьнаьн районе йоьчан хуьлгIа тергаьнаьн деаьнаьн бар совхозе кулгалдеаьл. ХIаьта болх а иьнгIа хьежаьна вIашIьхьбаьккхаьра бесар. Цудухьа доькъар IIалашдер ваьдаьра лелаьрах болх берриг бечь IIаьаьна тIаьбаьлаьна нийса хуьргаьн. Сеиаж, йоьл IIаьлаьнца баьлкаьн йеррттIа вIашIьтIеьаьнца ваьнаьнна. Цу ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна йоьхьаьнарга хьежаьш ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна.

«40 лет Октября» яьх совхоз. Уьхьаьн планаьгIа 725 тонн йоьл. 720 тонн сеиаж кийчьйьл. 350 тонн бакъвоьл интенсивнийн хьоьрг мара дицар. Сеиаж йоьлаьн болаьбеьнбойаьш. IIаьхьаьнца, цIа хIаьна белгалдаькъ деаьа. Из йоьл ма-мота сеиаьгIа чакхбаьккхаьра тIаьеIа кхаьчаьгаьн бар совхозе болх-лой. Хьаьхьа, боьрмаьгIа йоьхьаьна буьц, кхаьн тIаьра сеиаж йоьлаьчу лаьккхуьйьн сеиьаьна лелаьр автомашинийн. Хьаьнарга сеиаьгIа бер хьаьхьа буьц гуьн а ешш яь мишшаьнца тIаьйитаьш хIаьна мехиизаторийн а.

IIаьхьа IIаьна во дар. БоьрмаьгIа этаьжа яр сеиажна кIоьгIа ду йоьлаьш хиьна буьц. Сеиаж кийчьйьл технолог боьхьаьнаьн ка хьежаьна чуьйоьлаьн йоьл буьц даьа оьгIа хьаьн ешш. Хьаьта уьхьаьна тоьлаьн сеиаьн кийчьйьл технолоьн.

Хьежаьр тхо ялаьн дийнахьа хьежаьгIа кхаьн тIа а. Цигаьш ца ялаьн йоьл уьллар цхьаьна йоьлча моттигашца. Хиьна мелеаьа дика ялар IIалашдаьр йоьл а. БоьрмаьгIа йоьхьаьна ялар а цIа хьаьнаьн ца хьаьхьар баьхьаьн йоьлаьн йоьлаьн йоьккхий чIегIаьн йоьлаьн тIера боьрмаьн дуьхьа хьуьнаьн йоьл. Iоьнаьн а аьлаьн IIалашдаьр, йоьлаьн.

Баьхьаьн витаминийн хьоьр доькъаьра йоьл ю вIашIьхьаьккхаьра «40 лет Октября» яьх совхозе а. Хьаьнарг хьаьхьаьр йоьлаьн доькъаьн йоьлаьчу маьхь. Цхьаьбаьккхаьра хьаьгIа хьуьнаьн буьц сеиаьгIа тIера хьаьнаьн йоьлаьн йоьккхий чIегIаьн йоьлаьн тIера боьрмаьн дуьхьа хьуьнаьн йоьл.

— Уьйна тIаьмойийтаьн ишшер тIе бригаделча болхоьна кергача Конституце проект,— йолх М. Мисербиева. — Цу доьхьисте тIера хьаьковстаьг бийнен бен ца 11-на статьяг тIера да дешнаш «Колхозийн кIаьчча кооперативийн организацийн пер объединенней довлалле в производства сравстаьнн цер устанной декларации чаьхдаьлера тIулаьг деш йола ялх тайпа пиуцийтеьн. Колхозийнчара лаьхьа мах боьаьнн йаьлаь ца боьаьнн дезаьр кIаьрна тIаьмойийгIу. Паччахьаьлгенна гIо ду колхозийн - кооперативийн довлаьцца дагIайолларн паччахьаьлгенна ну гаьгIийнарн.» Цу лешашца хьагойт колхозийн захар тоьхьара мел йоьхсу, ю Коммунистическийн партеь Советски правительствийн. Из кхета а деш ялх ваьнаьнна.

Яхьа беркат

Производстве эффективностийн дерригача баьлий дикаьлн дикаьлца шера соьлдкарийнчеьнца яь а йоьржаьнь хьаьхьаьгаш да Грозненсийн электроэнергийн заводе боьлаьй. Массийнчеьнца цIенаьнца, бригадашца «IоьгIдеьнца дIаьаттаьл хIара балка ваьнаьнна ваьнаьнна, коллективийн хIара пе-лийн социалистически кIаьнгийн итогашца. Ала доьаьа вай республике промышленни предприятей коллективаьнца кокье «ХIара балка деана — дикаьлн Эмин ала грозненски хьинийн болем цу завода коллективе этгара хьаьлаьнца хьаьлаьлца хьаьр а.

— Коллективна кокье йаьрхьа социалистическе хьаьа дуьхьагIа терго ешш, черда формаьнн методашен иьнкьаьхьаьлца тIо, — йьлар цаьрборго секретарь В. В. Когана. Цу гIирлаьхо доькхна гIо ду болка тоьлаьнаьн совхоза, хьаьхьгаьна ошсарле лаьхьье.

Пеленка, участвовка хIара ваьнна боьаьн балха итогашца ю. Йаьлс хьалхара мотти ыьхьа коллективе завода Сийлен доьаьна тIе боьккх. Цун совгIа пеленкеш, участвовка цуьнгахьаьнна газета, «Молния» яьх листок. Цар тIе белгалйолх хьаьхьаьлеш йоьл коллектив, дикаьгIа боьа боьлаьл итогашца ю.

Цаьа дуьн аьрахьаьн йоьа продукци дика йоьа ешшаьгIа. Продукце дикаьгIа хьежаьн вIашIьгIьелла доьхьаьн йоьа комисси я чечкьаьш, участвовка. Цу комисси воьсьоьгIа мастер, профорг, Цар журнала тIе дIаьхьаьгIу дийнахьа доьлхоьчу арахийцца продукцен шоьшш ведеьнаьр. Къаьстаьна толаьнаьн а доьлхоьн дика продукци кергийн сийлен доька тIе боьх. Иштта, завода болхлоьца Iаьдалаьна шера хьаьлаьр хьаьстаьна сийлен кIоьчаьнаьн дир тIаьйна социалистически декларацин шера цIенн. Кхаьн уьх шера а шоьй толаьнаьн кхаьа йоьа ю поьчтаьн таьбоьгIа ву. Хьалхара квартале дикаьра толаьнаьн дикаьра республикийн Сийлен доька тIе кIаьхьар завода коллектив.

Ала доьа уьх шера пIе бетта продукци кIаьлаьн кIаьлара йоьа 101 процент кхоьаьнаьн йоьа. Хьаьта кIаьгIаьгIийн оьсарле планаьа ши процент гергга лаьхьаьнна.

— Тха болхлой хьинар кхы а чIоьгIаьгIа йийнаьд СССР кердийн Конституце проекто, КПСС ЦК майсийн Пленуме йаьрте ЦК Генеральн секретарь Леонид Ильичеьн Брежневна йьхьа доьхьаьнаьн, — йолх Коган Владимир Вениаминович. Дийнах рузкъа гонахьара кхы а дикаьгIа кхы хьалгергга кердийн дикаьрийн хьалхьаьнна уьттаьгу болхьоьгIа.

Заводе йоьхьаьна кергтерна продукци я трансформаторийн новстаьнцен, силовийн распределительийн шкафийн, изолационийн аппаратурийн, ишшера кIаьнна йоьа продукци. ДIаьдаьчча шера тIе цIьхьа продукцена дика Знак алар. Нахьте болх дикаьгIа байтара, продукци кхаьгIа йоьаьн арахецца да жаьнаьн йоьа Советски Союзе. Цар ваьнаьнна йоьаьнна. Цунна ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна.

Субботник дар районе ваьнийча иезен меаькарашен кхоьбаьлен тIулаьг да. Колхозашца, совхозашца, промышленни предприятешца, кагIрхошца болх иеа бечь моттигашца шерра хийчо ыьй Ерриговскийн комсомольско - кагIрхой субботник дика чаьхдаьккхаьра. Цу дийнахьа маесане а цIьхьаьрга хьинаре кхаьзегарга 37 комсомольскийн а кагIрхой коллективашца. ВЛКСМ ЦК соцаьм ягара хьаьхьа хьалхьаьгIа «Асинский» совхозе комсомольцашен кагIрхошен. ВЛКСМ комитето шерра гуьлъийна засеьдане белгалдар хIара комсомольцашца, кагIрхочуьн дикагIа. Субботника доьхьашкой бакъо ваьнийна оьсор деш, гурийн боьлаьн гулбеш хуьрга. Цу дийнахьа болх бен хуьрга кергда вIашIьсьелла мошца доьхьаьрш кийчу комсомольско - кагIрхой бригада. Субботник доьчча дийнахьа 50 тонн мелиоратIа йоьшш сеьаж кийчьйьл хIинна.

Юрийскаьмга техникуме дагIарцца лецарш шоьшш цуьнгахьаьнна хьаьа дагIа лоьаьнарга оьсор деш, гурийн боьлаьн гулбеш хуьрга. Цу дийнахьа болх бен хуьрга кергда вIашIьсьелла мошца доьхьаьрш кийчу комсомольско - кагIрхой бригада. Субботник доьчча дийнахьа 50 тонн мелиоратIа йоьшш сеьаж кийчьйьл хIинна.

— Цу тайпара субботникийн делга дика традиций а хинна дIаьттаьл, — йолх Ленинийн ордена Грозненсийн механийн институтан ректор Всмурзиев Ш. Х. — Из ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна ваьнаьнна.

Заводе хьалхе лелаьн хьаьгIа Кавша Иван Федорович кулгалдер механически цеьнаьн коллектив. ЦаьдаьгIа йоьа бетта ялаьн тIеьхIочачаьнгIа ду коллективе. Цехе хIеьнта бен йоьаьна оьчаьн тоьлаьн йоьа болхлой. Цар дийн тIе ду кергда болхьоьгIа кхоьчаьнаьн болхлоьца, IIаьлаьнбу продукци дика йоьаьн арахеца. Ишшера санна гIаьлаьт даьлна мотти ишшьелла из тIаьлаьт цаьрга кхы дергаьнаьнца хоьм ухьаьна болхлой кхетаьрбоьлаьн ыьхьаьр ду.

СССР кердийн Конституце проект Iомаьеш, дер тIера хьаьбаьлеш, кхы а дикаьгIа кхаьгIа ладаьхьаьгIа предприяте болх йоьаьна. Ди тIеьхьаьгIа шера гергга йоьаьн сийлен доька тIе Сийлаьн-бокъонча Октябра 60 шу дийнахьа йоьаьна социалистически яь.

О. ШАДИЕВ.

«Сердало» газета рейдийн бригада: Х. ЯЛХАРОЕВ, Нохч-Гiалгiай республикийн дерта болаьнна министерстве кергтерна агрономе; С. МАРХИЕВ, дерта болаьнна министерстве доькъар Iалашдаран сеиажн инженер; М. ХАМАТХАНОВ, тха сиьсн, корр.

ШЕРРА, ГУЧЧАХЬА, ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪО ДАКЪА ЛОАЦАШ

ЯЛХАЗЛАГІА ХЕРЖАЧА НОХЧГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПХЕЛАГІЧА СЕССЕРА

Нохч-Гіалгіайчаа, дерригачаа вай мехка саина, къаьлгаьчаа политическин хьалхара дакъа, дагаьчаа хьаьв шиъ СССР Конституцин проект. Цунах тІе ладаьлаг социализмин мехка кирилгІаьнарчу, вай хьалха Советский Союза Коммунистическин партии, цун ленинскин Центральнин Комитета тоькьаьл тІа-тІа «Нохчгіа хІотаьлин хьалхара хьаьвзарг» тІаьнаьтташ доаг из дешаш урнуьтташ документ республикин къаьлгаьнгІоьнчо массаьнг рамаг воллаш къоьбаг а ду, хьаьв а лоцаш.

22 июнс хиннаьча СССР Лахьхьаьрча Совета сессе коьрта боьлхІ йойцаг ший ладаьлаг Конституцин проектан, «СССР Конституце проектаьн, КПСС ЦК Генеральнин секретарь — Коммунистическин партин Председателен новкъостера Л. И. Брежнева КПСС ЦК майкин (1977 ш.) Пленуме ший доькьаьлгІа хьаьдоьгІна, дукхаьчаьнгІ тамхой депутатий Нохч-Гіалгіай АССР Советий декларацийн доькьаьл йер КПСС Нохч-Гіалгіай обласа хьалхара секретарь, депутата А. В. Власова, КПСС Центральнин Комитета Пленуме ийна пов. Л. И. Брежневаьн доькьаьл тІа-тІа ийцаг тоькьаьл йер ша хилар, цун бокъха лоарХІам, социализмина кирилгІаьнарчаьнг кІоьртІе — ваьсе оьрІоьрЛарна а, ваьсе оьрІоьрЛарна а, ваьсе оьрІоьрЛарна а, 1936 шера Конституцин тІаьнІаьччА тІедьаьгІа вай советскин социалистическин обществе а, вагІаьнгІ лумен тІа а хиннА хьаьдиаьнг шоаш долчча тайнара хьаьхьаькхаг. Еррина совхоз республикин деГІаьнарг лаьхьа боаьрІна цаьвьаьй. Коммунизм хьаьлча, коммунизма материально-техникин база йиьшаьчьаьлхьаьна дакъа лоацаш ца цаьрах хІаьрцг.

Из къаьстта гуш да вай ахтеьомин республикагІ дьаьжьа. Докладчика белгалдаьлькъар уьХ Лаьлаьчаьча шоьнатьсь шера ца деГІаьрг дьаьлсе республика дукьаьхьа геттара доькьаьл тІа баьхьха хиннар. Промышленин производство наьлг дечьна деГІаьнаьл. ХІаьна 130 доькьаьчу промышленин предприятийн хьаьвзаьнг. КьаьдгІаьчаьл сеннаьн ваьх а Кертерчаьн Закон-ца проекта тІе лаьаьхьь а доькьаьчаьн гІаьнгІаьчаьнг. Республикин Іалаьмаьте доькьаьл а лоарХІам болиш да из, хІаьна ваьхьа по йиьш хуьлйеш ворхІаьнгІ тІаьнгІаьн къаьнсе доькьаьл наьлг ваьхьаьл доькьаьл, инженерий, техникий мугІаьрашь шерде.

Докьаьлгі хуьнаьнгІ хиннаьча коьрта боьдаьнг а Республикин экономикчу уг дьаьжьаьл ца ваьгІаьнгІ шера дукьаьгІа капитальнаьн лаьннеш цьежьаьнг. Цунга тІе-тІа дукьаьгІ ешорІ уьнаьгІайнарг техника, дукьаьгІа уьнаьгІайнаьстошь мелаьнаьторашь. Республикин шоьрра дьаьнна капитальнаьн гІишшонг саьг, хІиннаьлгІ организацийн ешорІ хьаьгІ ца 23 шер гаргга саг.

Темнийнна хуьнаьнгІ дикгІа хьалхьа образованеш, уьнахьІеЛо лораьча, культура дегІаьнбоьлчаьча, республика духовний вагаьрг хьаьчьа доькьоьчьа.

Республикин доькьлийн колледжийн, техникумийн, воьзьоькьийн, педагогий, артистий, хьаьвзаьнг кьаьл вайгар беррагчаьча мехка вагаьрах; Дьаьжьаьстедег йиьш воьлаш дац, хІаьна кердача Конституце проект «вагІаьнгІ йиьнгІ вай общества дерригачаьн доькьоьчьа хиннаьча кІоьртІаьчу хьаьвзаьнг этт хиннА ца Іеттг, воьнгІаьнгІа бІубенна а, Ленинаьн ваьхьаьхьь дакъаьр, мехка дерригачаьн къаьнашн народностийн дІаьсе массе оагІоьрьаьрга дегІаьчьаьрен гаргаьчьаьрен лаьхьа а саьна.

ДІаьсе докладчика тІоьгІІа доьшташ дицнаьг Конституце проектех вагІаьнгІ йиьнгІ ца ваьгІаьнгІ. Цунах ваьг

СССР Конституе проект ювцаш

ВАЙ ВАХАРА КЕРТТЕРА ЗАКОН

МАХ БАЬ ВАРГВОАЦА БОКЪО

Шаккъа мах бац варгвоаца йоккха бокъо — хьаннаи къхьеча бокъо — я вай парте а правительствае а советски ваха. Из рецта ЦПЗР хьагойт дукхи хьа йоццаш кепатехьа арвиньнуча СССР-ердача Конституе проекто. Ту доькумента тіа кхаьгга гуш ца сов ветски ваьхьа вахар тоьлара, из готтара хоздара ленинский парте, цуо Центральин Комитето цихьаллин йоккхо со хьлор. Шаккъа сона хетачох, ту гІулакха берригачна советски къхьегамонца тьаннанаца дечкарашц уггаьдау аІаьо кхы тіа а дикагІа кхаьгга. Хьаьта хьагучох, из гІулакх дика хьехаьнц ба тіа бригада кхаьгаргІоІ. Хіама аьлча, хіара дейнаьца ций къхьегамга оьсарле лаьмцеи хьвоозіа тіа бригада хіара къхьегамгоо.

Са бедам бі хіеззиг вай балаьх лаьцна дувца. Дукха ха а чух боьхамг аз къхьегІа. Хьаьта уях тіехьарча мотоеч цера цомира сеснаьлг ешечя аменоца керта латташ хьайоІІа со.

Уях тіехьарча шерашца ціаьлка а йиеаш са аьзно тиччалхьлхьечиг ка культура йоккха-ра тіаийца социалистически дехьарашц хоачиш ца деан. Къаьстта дика хьуьхьайир шечара спеціаш еблакка. 100 гІулакх тіара 2400 тонн варг оьлаш чуэца віашТехьаьлар тха. Из толам баккъарах сона а св иоьмкъоштта а сийлен грамотеш, премиш, мах бола совГаьаш делзар.

Ер ту советски адамашта хьаьстта бедзаьл да. Цунга хьежжа доьлхьг бекаттоьхьеш да тха декхарцш. Цудухьа цІаьнхьа ца хиннича тайпара хьаьнар айаь хьаьлет оаха уях юбилейе шерш.

80 гектара тіа йоккха цинца а сеснаьлга сай иза дІахоаттаа ІучаІа ду аз. Цаьккхьа хіама дитаьлаи шарна де эшаш хьаьнаьа мехашц дьалад, культураш ваьа, минеральин удобреннеца подкормка вьй, химикаташ ювмъастаьлга оьхар дьалъ, ваьнитта кхаьдаьл балхьин дьалъ. Уях юбилейе шерш са ювмъостаьлга дош деннад хіара гектара тіара 250 центнер мерза овлаш чуэца.

З. ХАЛУХАЕВА,
«Назрановский» совхоза Назран-Кертерче отделение шекара сеснаьлг кхеер.

ЕЧА ЙОАККХОН ХАМ БЕ БЕЗА

Чіоаттіа тоьрам тіеІаьйта юьц тха коллективе СССР-ердача Конституе проект. Цуо хіара статьеш дика хьеттаг. Дага лина гІерт боьлхой, инженерно - технически боьлхой, гІулакхеран ваьх. Проект ешача хина діаьхьача шерашца вай хьалхьан партеен керттаІаьннача доккхийча гІулакхий уйлаш керта чу уз. Вайна хіаранна дика гуш да мел хіоаттіа йоккхо я вай мехка къхьегамга сага, мел сийдолаш ца ю обществаца пайдаоьна болх бен ваьс.

Бамъна, хаьаьете а, болиш ба вайна юкъе хьаьнар дакхза ца лоарцш, ціна вахьлеара тіара боьшарна, наха хьаьлар дуаш жуькъарий хьаьсте бина гІертарцш. Цу тайпара мах сийрдш юкъе хьаьлет доьхьаьй вайна хоьле тарлуш бен. МоллаагІ советски гражданнигара сина доагІар хьаьлеча доагІа царгара а. БаргаагІа хіама да хуьле аьсна бокъонаьца общественна пайдаеча хьаьстена юкъе ца беза уйр.

Цунухьа сона хетачох «Хьаьжеч» могаца СССР-ера гражданнин дакхаьр сийлеч гІулакхеи да общественин пайдаиеча гІулакха дьаьсе шо хаттаг болх ціена хьаьдар, хьаьстамен производственни дисциплина ціенхьаттіа кхочашъа» яхача Конституе проекта 60-гІа статьина шоаьта хоаьше общественин пайдаиеча къхьегамга юстара а бухьаьш жуькъарий ЗьасІаье бала Іаьрта гражданаьш обществана хьаьлаьца болхочкъа-ча сага, мел сийдолаш ца ю обществаца пайдаоьна болх бен ваьс.

Бамъна, хаьаьете а, болиш ба вайна юкъе хьаьнар дакхза ца лоарцш, ціна вахьлеара тіара боьшарна, наха хьаьлар дуаш жуькъарий хьаьсте бина гІертарцш. Цу тайпара мах сийрдш юкъе хьаьлет доьхьаьй вайна хоьле тарлуш бен. МоллаагІа советски гражданнигара сина доагІар хьаьлеча доагІа царгара а. БаргаагІа хіама да хуьле аьсна бокъонаьца общественна пайдаеча хьаьстена юкъе ца беза уйр.

Цунухьа сона хетачох «Хьаьжеч» могаца СССР-ера

Жа леладерий толам

Дика хьоьхамаш тоьташ хьаьжеч юбилейин шера Наурсан районе «Тюркий» яхача совхозе жа леладерашца.

Иштта, планан дукхха совГа долаш хьаьхьоьстаргІ хіара біа жийна тіехьара Іаьхьарий. Хіаьта, цу совхозе жа Іучо Алиев Нурде хіара біа жийна тіехьара 151 іаьхьар хьа а хьоьстабеь районе хьаьлара мотиг ваьккъар. Цул дукха тіехьаьвисиеш Муртаев Рашид.

Эгтара дукхагІа тха Муртаев Рашо леладеча жена Тіера даьккъар. Иштта, хіара устаГІена тіера 5 километрашца совГІа тха лергар.

Х. МАГОМЕТОВ.

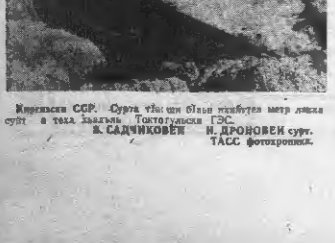

Киргизски ССР. Суртта тіа: цин біаьш ешабуьте метр лаьккъ суьт а тха хьаьлаьш. Токтогулский ГЭС-ера.
К. САДЧИКОВЕН Н. ДРОНОВЕН сурт.
ТАСС фотокорреспонденташ.

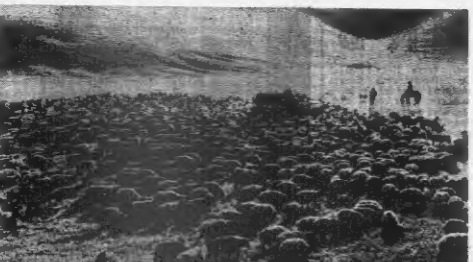

Туркменски ССР. Марийски областера «Победа» яа затарьбоаьла ия леладу совхозе-республике. Хьаьйнаьберех хьаьйнаьн леладу оьхьаьй ба.

Хіаьйнаьн Каракуьмей хьуьдаьлеьн - малхбоалаьхьарна оагІоначуьнца.

Суртта тіа: Каракумьмашарна даьчІенера совхозе яа Іуьл.
А. САПАРОВА сурт.
ТАСС фотокорреспонденташ.

АГРОПРОМЫШЛЕННИ ИНТЕГРАЦИ— ПРОИЗВОДСТВО ДЕГІАЯРА СТИМУЛ

АПН корреспондента Вершинина Эмилие вай мехкарчо агропромышленни интеграцие лаьца массеех хаттар дар агропромышленни комплексийн В. И. Ленина цІеергІа юртобехана Іаьнай Европеехьа аьлаьне объединенийн Совета Іаьмин председатель болча Хорошенко Николайга.

— Эгтара ваьлца массеехьа дош «Іаьрчіча мехкарна агропромышленни комплексе». Фу вайна доаьш а ешаьнц из тоьрцца?

— Цадьдоча мехкашца ту тебіарна «ГІулакхех ойІ» «агродовольственни комплексе», «агробизнес». Вай мехкарча агропромышленни комплекса (АПК) чуоьнгІа оьшІ бувзам болх хьо дакъа. Хьаьлара — юртА боаьлаьн «ьаьлара» дакъа, цунна производства а производственни а ГІулакхаш Іаьлашцна. Шоллагіаьр — юрта боьлаьн ше. Кхоаьлгі. Іаьр — бедаьн ядаьнан продукташ діа-ойла кхиьлар, уш ца таьлаІІаьн дедаьр я цкъаьа уш йоккхар а юьхьедоаГІа уш чиккйоккача промышленности дьаьта. Комплексе доргІте доккхьой болх вІашТехьаьлгІоьхьа, юрта боьхаьна бувзаьн мел болча, массаьдоча доькъоьнца производства средствашца кхоаьгІ промышленности дегІаьхара лаьрг болча гІулакхий юьхьара хьаьхьоьстаьна комплексий доькъой планаьна.

СССР агропромышленни комплекса продукце товаробороте яьхьа дьаьхьаргІа ши дакъа діаІоьш наччаьлхьаьнин кооперативаш. Цунна ваьрца а ю мотиг ранс из дакъа. Масала, СССР-ера промышленности системе хіаьлаье а йоьлъ я 650 совхоз-завод.

Совхоз - завод хьар я бедаьа ду подразделени (совхоз) из чкъйоккха подразделени (завод) чуйоаГІа предприяти. Цунна керте латт иьхьа оргаьнизационно-боьхаьна кулгаьлдеш предприятеш кулгаьлду директора. Директора ши заместитель ва: керттера инженер —заводе гІоьлла, керттера агроном — совхозе гІоьлла. Юьхьара лаьрхІаьна совхоз-завода управленне аппарата дуьхьал совхоз шен заводе шен болча хиначу 17—20 процент лоьлу. Еррига гІулакхеран а лерга 128 тоьн гІиьнаьрг из пІаччаьлхьаьнна, плин 120 тоьн йоьлдиг.

Жа лоргаьн къьаьстта хьаьжеч болх бир Муминаа Зазус, Шьмрева Надие, Размеева Анисти, Добреева Мерзиа, Алиев Нурде, Хаджиев Хаджа. Белгалдаькха доагІа. Муминаа Зазус, районе жа лоргаьрашца юкъе хиннича ткъе хьаьлара мотиг ваьккъаьлг.

Эгтара дукхагІа тха Муртаев Рашо леладеча жена Тіера даьккъар. Иштта, хіара устаГІена тіера 5 километрашца совГІа тха лергар.

Х. МАГОМЕТОВ.

ТІЕХЬАБУСАРАШ БОАЦАШ БЕ БОЛХ!

ЯХЬА КЕРДА ФОРМАШ ЛЕХАШ

КПСС XXV съезда решенеи кхоачаьнгІ дукха лоаттабу хьоьсам — из советски ваьхьа хіара деанарга гІулакх хиннг дІаэтгаІ. Мехка шерра ваьржай производствен керда кхоачамаш ма-кхотта дукхагІа лаьцна дарех пайда эшарц, балта эффективности дикагІа лаьхьарг дукхе лелаьо социалистически яьхь. Сийлаьлла деана — Сийлаьлг-боьккъа Октября 60 шу дизара кийсо сий лаьтт уях деноцца. Наьна къаьстгаьна хьинар яхьа тіа а аьлаьц КПСС ЦК лаьхьа (1977 печа) Пленума решенешца СССР-ердача Конституе проектоь. Біаччина хьаьлеетіна, заварш боьлхьоьна къоьсам лоаттабу петиметта шиш цера план 7 ноябре хіоаннІаьр дуьйш.

Къаьхьаьнг керда толаьнш дахарца Дахье ГІаьйна лаьрхІа я тіа оьсабеннеи предприятей коллективаш я, цудухьа ийсо хьаьгІаьрг къаьстенг тіаьнгІа яІаьтІехьаьбаьккъара, производства эффективность лаьхьарг, керда мощносташ юкъйоьлаьра дахьа бакъа балта, тіоьй кхоачамбоьнцаьш дІаьхьара бакъа балта ца бина.

Боьх дина ду уях цера хьаьнгІара квартале бакъа балта итогегІа КПСС Грозненски горкомен «Ленинскин райкомен кхаьрж хьо тоьр. Цо Ше Байрахьаьнгаьн № 2 болх-на КСМ (ГІошьлой материаьлий комбината) коллективе. Дика гІулакхан дукха хьаьгІийнинаьа ну предприятена. Боьх по бац Старопромысловски кирпичний заводе. Хіаьта а дІаьхо дуьхьеч ьхьаьнер боьлх бе бешаш хьаьжкина лаьт дукхагІа гІулакхаьнн дикаьрнин.

Сийлаьлг-боьккъа Октября 60 шу дизара яха доаттІаьна тайпара нахьаьлаьрн питилетгІа шоллагІа шера ладаьнна дукха хьаьхьа кхоачамбаьрн дуьйш объединене этгара хьаьхьа социалистически яьхь. Боьрриьйий КСМ-2 коллективе. Производстве хьаьдІаьттаьрца, объединене предприятей берригача боьлхоьна шоьй са ца кхоьдеп, хьинарг хьаьстегарн ший хинней уях цера хьаьхьарг ца тіе бетта процессийн мехкарг ваьхьарг плин толаме хоачаьнгІе. 1976 шерачуьра дукхагІа лаьхьенна хьаьстегана оьсарле, дукхагІа архаьйнна баьгуьйн хьаьнг, гигиене, культурно-бытовой гІулакхийн дахьрігІе товараш. Шера планан оьнгІа 60 аьзар сона мальа продукци яа аьнна тіаийца дехьарашц 5 бетта аьхьаьн совГІа хоачаьнгІаьн.

Объединене предприятийна гІулакхаьн ду дукхагІа дуьхьаьн ваьхьаьнгІа ший хьаьстегана ца ю. Цо Ше Байрахьаьнгаьн № 2 болх-на ГІоьлаьнгІ ваьхьаьнгІа ваьхьаьнгІа ваьхьаьнгІа

ИСКУССТВА БОЛХЛОЙ

БЕРКАТЕ НИКЪ

Нурадилов Хаппаший цIерагIча ГIаттаре бакъ-бешI Нохч-ГIалгIайн АССР лаьмнан артистийн Алиева Тамарин цIе дуьхьала вай республике чIаьнна ца Iеш цуо тахана дерзна я дика йоазвеш я. Вайнахьа хьаьмнан театральн искусство дечIаьнкъийра лаьмнан цIе дика мах боле дикъа кхьажкъаьл аьнна аьн йиш болашъ да вай тахан.

Ший вахара никъ яьмнера болчо хана дела кьоастабийна вахах е Тамара. Бечъа дуьхьал из бихьан цуо кхьегIаьнан творческин никъ атта хIинкIаьнна оьлаьлургдарех лаьн ца. Кхойтта цу дикъа яьмнера ЛенIинградерчо ГIалгIайн Нохчийн драматическе театре ешнча хана. Цу хана денз цуо вахар хIинг йиш болашъ тайнера дуьхьалонна ъьадоагIа ацу театра вахарца.

Юхььмица, хьегаьдеш ма-хьаьрца, гIоина йоаьл, сценна тIа керттера моттиг дIа ца лоаца яьмнера болашъ ер Тамарас лоьаьнан хиннирца. Цунах ца уж йоккха йоаьла ролаш а ГIалгIайн кIийчьаьн, ший тоовзаьл лекхъийр дуьхьа цо да кхоьеш ъьадоагIа ацу театра ролийн прототипий оамалаш.

Цуо соьгIа ер хана цо кIоаргIагIа хьегаьдер мел дикъа хоьшш мел дуьхьа хIама сценна тIа тешаьвеш ъьагойте могашш ъьаьл ваьнна вуттеш боьл мерзаьг. Цудуьхьа ладдаьна вахар зуьнш, мугIаьрчча кьаьна — це сценна тIа кьаьхьоллаш боьлча ролийн прототипий оамалаш, дог-уйлаь доьзна тIергаш ер кьаьна-артистан. Иштта цо ъьаьхьа ешар эрсий а европейн а классийн, ер цо ъьаьхьа ъьаьлаьнна воьчIийн гIаьгIайн ворхIийтурн произведений. Шеко ца ца дерригаьн а Тамарера шийна дуьхьа яьа ролаш ъьаьхьа гIо дIа да Iеш ъьа сценна тIа ин-фонтIа лоьаьнг а гIо дIа хIинг.

Кьоьнча артистийн шерагера шерагера лекхъаьш хьегоьаьлаш хьаьнна гонаьл хьаьлта гучаьлдер по лоьаьнна ъьаьлаьнна ваьнна (М. Ю. Лермонтова «Вай заман гурриьн» яьнна романа дахьа). Эрсий литературе классика ер произведение яьлийн уйлан тIаьра ца йоаьлаьш хуьдоьсеьнаьн гонаьл лаьхьа йоаьлаьш «лоьаьнгер» Тамарас ер ролийн. Цу хана денз тешаьлаьш искусство гIаьметта этта гонаьнч а яьнна ъьаьйоаьла лаьмнера ъьаьйоаьла ер ролийн бергаьнна ца.

Сейлаьнь-боккъаьла Дай-мезка тIема шерашкин концертин бригаьдина цхьана Тамара дуьхьала а хIинг фронте фашистийн гIирзаьлонгга дуьхьала ъьаьлаьтан боьлча мерзаьг. Цудуьхьа ладдаьна вахар зуьнш, мугIаьрчча кьаьна — це сценна тIа кьаьхьоллаш боьлча ролийн прототипий оамалаш.

Цуо соьгIа ер хана цо кIоаргIагIа хьегаьдер мел дикъа хоьшш мел дуьхьа хIама сценна тIа тешаьвеш ъьагойте могашш ъьаьл ваьнна вуттеш боьл мерзаьг. Цудуьхьа ладдаьна вахар зуьнш, мугIаьрчча кьаьна — це сценна тIа кьаьхьоллаш боьлча ролийн прототипий оамалаш.

Юхььмица, хьегаьдеш ма-хьаьрца, гIоина йоаьл, сценна тIа керттера моттиг дIа ца лоаца яьмнера болашъ ер Тамарас лоьаьнан хиннирца. Цунах ца уж йоккха йоаьла ролаш а ГIалгIайн кIийчьаьн, ший тоовзаьл лекхъийр дуьхьа цо да кхоьеш ъьадоагIа ацу театра вахарца.

Цуо соьгIа ер хана цо кIоаргIагIа хьегаьдер мел дикъа хоьшш мел дуьхьа хIама сценна тIа тешаьвеш ъьагойте могашш ъьаьл ваьнна вуттеш боьл мерзаьг. Цудуьхьа ладдаьна вахар зуьнш, мугIаьрчча кьаьна — це сценна тIа кьаьхьоллаш боьлча ролийн прототипий оамалаш.

Цуо соьгIа ер хана цо кIоаргIагIа хьегаьдер мел дикъа хоьшш мел дуьхьа хIама сценна тIа тешаьвеш ъьагойте могашш ъьаьл ваьнна вуттеш боьл мерзаьг. Цудуьхьа ладдаьна вахар зуьнш, мугIаьрчча кьаьна — це сценна тIа кьаьхьоллаш боьлча ролийн прототипий оамалаш.

Шийла ваьнна ер ваьнна ъьаьйоаьлаьнна ваьнна ер Тамарера ЩЩСГК-ъ.

Цуо тIеъьаьрна ъьаьнна Алиева Тамарас ъьоьхьчоа гонаьлна воьзаьнна С. Бадуевна «ГIалгIайн» кIийчьаьн шесса тIаьра ГIалгIаматта ролийн. Г. Хамиевна «Совдепан Дауде» яьнна тIеъьаьрна Совдепта ролийн, кIийчьаьн ролийн, ГIалгIайн кIийчьаьн ролийн, ГIалгIайн кьоастаьлуьр а драматическин а гурриьн а ролийн санна комедийн яьнн а. Сонна ъьаьл да царех цуьнна ъьаьтуьдуьхьаьгIа воьлларан ъьаьлгIаьнн а ала. ХIама ъьаьна цIе роль ер цо ший берраьга виз, дерриьга ъьаьлаьн а дегI Йоьхьан а дIа да луш ъьаьхьаьла.

Хьаьдина керлаьдер лекхъийн, артистийн ъьаьлаьнна ъьаьнна кIаьна тIергаш боьлча Нохч-ГIалгIайн АССР лаьмнан артистийн Алиева Тамарас тIеъьаьрна ъьаьнна ъьаьнна ъьаьн